

АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ
ABAI KAZAKH NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Педагогика және психология

Ғылыми-әдістемелік журнал
2009 жылдың қыркүйек айынан бастап шығады

Педагогика и психология

Научно-методический журнал
Издается с сентября 2009 года

Pedagogy and Psychology

Research journal
Since september 2009

2(43) 2020

БАС РЕДАКТОР

Т. Балықбаев – педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Редакция алқасы

Бас редактордың орынбасары: **Момбек А.А.** – п.ғ.к., қауым.профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); жауапты хатшы: **Исалиева С.Т.** – ә.ғ.м. (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Абылкасымова А.Е.** – п.ғ.д., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Беркімбаева Ш.К.** – п.ғ.к., профессор (Педагогикалық шеберлік орталығы, Алматы); **Иманбаева С.Т.** – п.ғ.д., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Кулсариева А.Т.** – ф.ғ.д., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Менлибекова Г.Ж.** – п.ғ.д., профессор (Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ); **Намазбаева Ж.И.** – п.с.ғ.д., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Стукаленко Н.М.** – п.ғ.д., профессор (Ш.Уалиханов атындағы Көкшетау МУ); **Таубаева Ш.Т.** – п.ғ.д., профессор (аль-Фараби атындағы ҚазҰУ); **Шайбакова Д.Д.** – ф.ғ.д., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Айтбаева А.Б.** – п.ғ.к., профессор (аль-Фараби атындағы ҚазҰУ); **Искакова А.О.** – п.ғ.к., доцент (Т.Жүргенов атындағы ҰӨА); **Искакова А.Т.** – п.ғ.к., профессор (Абай атындағы ҚазҰПУ); **Касен Г.А.** – п.ғ.к., қауым.профессор (аль-Фараби атындағы ҚазҰУ); **Сагинтаева А.К.** – ф.ғ.к., доцент (Назарбаев Университеті); **Сакенов Д.Ж.** – п.ғ.к., профессор (Павлодар МПУ).

Халықаралық редакция кеңесі

Абдуллин Э.Б. – п.ғ.д., профессор (Мәскеу МПУ, Ресей); **Бейляров Э.** – п.с.ғ.д., профессор (Әзірбайжан БМ ББИ, Әзірбайжан); **Вежбински Я.** – ф.ғ.д., профессор (Лодзь университеті, Польша); **Гура Т.Е.** – п.с.ғ.д., профессор (Запорожье ОДК ПББИ, Украина); **Калдыбаева А.Т.** – п.ғ.д., профессор (И.Арабаев атындағы Қырғыз МУ); **Кенжегалиева М.Д.** – ф.ғ.д., профессор (Лейпциг университеті, ФРГ); **Колева И.** – доктор, профессор (Климент Охридский атындағы София университеті, Болгария); **Мардахаев Л.В.** – п.ғ.д., профессор (Ресей мемлекеттік әлеуметтік университеті, Ресей); **Тастанбекова К.** – PhD, қауымдастырылған профессор (Цукуба университеті, Жапония); **Федосенко Е.В.** – PhD, доцент (Балтық гуманитарлық институты, Санкт-Петербург, Ресей); **Юко Момити** – әдебиет докторы, профессор (Васеда университеті, Жапония).

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Балықбаев Т.О. – доктор педагогических наук, профессор

Редакционный совет

Момбек А.А. – заместитель главного редактора, к.п.н., асс.профессор (КазНПУ имени Абая); **Исалиева С.Т.** – ответственный секретарь, м.с.н. (КазНПУ имени Абая); **Абылкасымова А.Е.** – д.п.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Беркімбаева Ш.К.** – к.п.н., профессор (Центр педагогического мастерства, Алматы); **Иманбаева С.Т.** – д.п.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Кулсариева А.Т.** – д.философ.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Менлибекова Г.Ж.** – д.п.н., профессор (ЕНУ имени Л.Н.Гумилева); **Намазбаева Ж.И.** – д.п.с.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Стукаленко Н.М.** – д.п.н., профессор (Кокшетауский ГУ имени Ш.Уалиханова); **Таубаева Ш.Т.** – д.п.н., профессор (КазНУ имени аль-Фараби); **Шайбакова Д.Д.** – д.филолог.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Айтбаева А.Б.** – к.п.н., профессор (КазНУ имени аль-Фараби); **Искакова А.О.** – к.п.н., доцент (КазНАИ имени Т.Жүргенова); **Искакова А.Т.** – к.п.н., профессор (КазНПУ имени Абая); **Касен Г.А.** – к.п.н., асс.профессор (КазНУ имени аль-Фараби); **Сагинтаева А.К.** – к.филолог.н., доцент (Назарбаев Университет); **Сакенов Д.Ж.** – к.п.н., профессор (Павлодарский ГПУ).

Международный редакционный совет

Абдуллин Э.Б. – д.п.н., профессор (МГПУ, Москва, Россия); **Бейляров Э.** – д.п.н., профессор (Институт образования МО Азербайджана, Баку); **Вежбински Я.** – д.гуманитар.н., профессор (Лодзинский университет, Польша); **Гура Т.Е.** – д.п.с.н., профессор (Запорожский ОИ ППО, Украина); **Калдыбаева А.Т.** – д.п.н., профессор (Кыргызский ГУ имени И.Арабаева); **Кенжегалиева М.Д.** – д.философ.н., профессор (Лейпцигский университет, ФРГ); **Колева И.** – доктор, профессор (Университет Климент Охридского, София, Болгария); **Мардахаев Л.В.** – д.п.н., профессор (РГСУ, Москва, Россия); **Тастанбекова К.** – PhD, асс.профессор (Университет Цукуба, Япония); **Федосенко Е.В.** – доктор PhD, доцент (Балтийский ГИ, С-Петербург, Россия); **Юко Момити** – д.литературы, профессор (Университет Васеда, Япония)

CHIEF EDITOR

Balykbayev T.O. – doctor of pedagogical sciences, professor

Editorial council

Mombek A.A. – deputy editor, candidate of pedagogical sciences, associate professor (Abai KazNPU); **Issaliyeva S.T.** – executive secretary, master of social sciences (Abai KazNPU); **Abilkassymova A.E.** – doctor of pedagogical sciences, professor (Abai KazNPU); **Berkimbayeva Sh.K.** – candidate of pedagogical sciences, professor (The Center of Pedagogical Mastery, Almaty); **Imanbayeva S.T.** – doctor of pedagogical sciences, professor (Abai KazNPU); **Kulsariyeva A.T.** – doctor of philosophical sciences, professor (Abai KazNPU); **Menlibekova G.Zh.** – doctor of pedagogical sciences, professor (L.N.Gumilyov ENU); **Namazbayeva Zh.I.** – doctor of psychological sciences, professor (Abai KazNPU); **Stukalenko N.M.** – doctor of pedagogical sciences, professor (Sh.Ualikhanov Kokshetau StU); **Taubayeva Sh.T.** – doctor of pedagogical sciences, professor (al-Farabi KazNU); **Shaybakova D.D.** – doctor of philological sciences, professor (Abai KazNPU); **Aytbaeva A.B.** – candidate of pedagogical sciences, professor (al-Farabi KazNU); **Iskakova A.O.** – candidate of pedagogical sciences, associate professor (N.Zhurgenov KazNAA); **Iskakova A.T.** – candidate of pedagogical sciences, professor (Abai KazNPU); **Kassen G.A.** – candidate of pedagogical sciences, associate professor (al-Farabi KazNU); **Sagintayeva A.K.** – candidate of philological sciences, associate professor (Nazarbayev University); **Sakenov D.Zh.** – candidate of pedagogical sciences, professor (Pavlodar SPU).

International Editorial Board

Abdullin E.B. – doctor of pedagogical sciences, professor (Moscow SPU, Russia); **Beilyarov E.** – doctor of psychological sciences, professor (Education Institute of the Ministry of Education of Azerbaijan, Baku); **Vezhbinski Ya.** – doctor of humanitarian sciences (University of Lodz, Poland); **Gura T.E.** – doctor of psychological sciences, professor (Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Ukraine); **Kaldybayeva A.T.** – doctor of pedagogical sciences, professor (I.Arabayev Kyrgyz State University); **Kenzhegaliyeva M.D.** – doctor of pedagogical sciences, professor (Leipzig University, FRG); **Koleva I.** – doctor, professor (Kliment Ohridski Sofia University, Bulgaria); **Mardakhayev L.V.** – doctor of pedagogical sciences (Russian State Social University, Russia); **Tastanbekova K.** – PhD, associate professor (University of Tsukuba, Japan); **Fedosenko E.V.** – PhD, associate professor (Baltic Humanitarian University, Saint-Petersburg, Russia); **Momiyuti Yuko** – doctor of Literature, professor (Waseda University, Japan).

Учредитель: Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Зарегистрировано в Министерстве культуры и информации РК

24 июня 2009 г. №10219-Ж

Периодичность 4 раза в год

Адрес редакции:

050010, Алматы, пр. Достык, 13, телефон 291-91-82

Рухани жаңғыру: білім беру және мәдени кеңістігі
Рухани жаңғыру: научное, образовательное и культурное пространство
Rukhany zhangyru: scientific, educational and cultural space

МРПТИ 18.01.39

A.R.KHAZBULATOV

Kazakh Research Institute of Culture (Almaty, Kazakhstan)

**CONCEPTUAL APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF THEMATIC AREAS OF
THE ARCHAEOLOGICAL «KULTOBE SETTLEMENT» PARK**

Abstract

The article studies the features of conceptual approach to the development of thematic areas based on the archaeological «Kultobe Settlement» park. Archeological monument «Kultobe Settlement» is based in buffer zone of the mausoleum of Khodja Ahmed Yasawi. This monument is on UNESCO's World Heritage List. The base area of the archaeological park is 27 hectares. The territory of the settlement shows the city's life in the context of four main historical periods. The ancient period dating from I-II centuries AD, early medieval, dating from the VI-X centuries, the medieval period of the XI-XII centuries – era of K.A. Yasawi and the late medieval period (XVI-XIX centuries) – the period of the Kazakh khanate. In total, more than 50 archaeological sites of different eras are concentrated here: from the oldest cult settlement of the Kangju to the buildings of the Kazakh khanate. It was the beginning of the idea of creating an archaeological open-air park.

The author of this article shows some design aspects of the «Kultobe Settlement» park, which implements an integrated approach added to the museumification of open-air objects, the development of «scientific reconstructions» – products of experimental archeology, a museum exposition on the ancient and medieval history of Turkistan and prepared for tourism archaeological sites where excavations are in real time.

Key words: Kultobe, Turkistan, archeological park, conceptual approach, design, construction, formation of the space and subject zone.

Introduction. Archeology is an integral aspect of Kazakhstanian fundamental science and now as in all sectors is not easy time. It is important to remember that the regular field expeditions have always been and will be the basis of archeology. However, archeology work in the project format accepted for service in Kazakhstan as it always deals with something specific, visible and tangible.

Now, archeology is «responsible» for formation of a scientific and based vision of our history, both general and regional. It is a source of historical, collective memory, an impulse for other humanities that are connected to research on the archaeological discovery basis. Kazakhstanian archeology «made in» soviet school with its well-developed infrastructure, methodology, research and organizational

system. Automatically, we compare the previous and the current schools, but it is obvious that we cannot lose the core that was formed and developed and became as a core for modern archaeological science.

The high technology improving the scientific process today and it is simplifying many specific archaeological processes. Today, we have almost everything for the intensive development of this industry. Now, the importance of a modern understanding of archeology, especially for the new generation of researchers is clear. Archeology has always attracted people, because it interacts with history like no other science. In fact, archeology creates and constantly updates the scientific picture of the historical society development. The archeology as a science has not lost its

relevance today and its sociocultural idea is essential for the creative development of historical territories. One of the most illustrative examples of this is the archaeological parks.

The main part. Archeological heritage as the most materialized culture and one of the most important sources of non-material culture, not only the heritage of the object's origin country, but an integral element of global human heritage. According to the historical and archeological specialists, the modern world and Kazakhstani practice shows that the most optimized and effective protection of archeological heritages from vandalism or destroying is museumification [1; 2].

Today, the most required form of museumification is open-air museum and archeological park. The archeological park has more expository capacity, because can contain partially or completely reconstructed objects. This increases the tourist attraction. However, in the world practice of museumification and scientific literature there is no unified definition of the archaeological park as a specialized form of museumification of the archaeological heritage. Probably, it is difficult to have one definition and archaeologists every time use characteristics from the objects when it comes to the question of the archaeological park status. But here you can still highlight some general trends.

The basis of the archeological park is historical and cultural landscape – the result of a long steady relationship between nature and human. Actually, the concept of cultural landscapes appeared about a century ago, as a result of transformations in geographical science. In general, many scientific industries, especially humanitarian were transformed: history, philosophy, art history and other sciences. All these sciences had significant revisions, because of the changes in the cultural paradigm. The main body was man, his environment and the mechanisms of creation and functioning of spiritual values.

An archeological park can be created around one object, but in fact, a whole complex of different parameters is formed here. Starting with material characteristics and ending-up

with non-material aspects. We mean the value algorithm. Any archaeological handmade or non-handmade object is material. In fact, any object found during the excavations is material. What makes it special is the non-material cultural value - importance as an object of worship, ritual, sacred knowledge, ceremonies and traditions. During museumification, important is the object in the landscape, the conservation, restoration and scientific reconstruction of initial appearance. In other words, an ancient pile of stones «comes to life» only if a cultural atmosphere is works onto it. One of the most significant features of the archeological park is that on the territory concentrated different periods and different cultural objects, but they linked territorially and chronologically. The archeological park allows visitors to form a comprehensive perception of the natural and anthropogenous landscape.

This form of museumification is «real» and changes all past «fixed» installations of the museum beliefs. Unlike ordinary exhibits located in the museum, the archeological park «includes» archeological site-monument in the modern social and cultural infrastructure. The experience of the international analogues is convincing and useful here, such as: the European Archaeological Park of Bliesbruck-Reinheim, Yoshinogari Historical Park (Japan), «Museum of Barbarian Times» Archeological Park (France), Parkin Archeological State Park (USA), Ancient settlement preservation program (UK), Archaeological Open-air Park of Pompeii (Italy), Bolgar Historical and Archaeological Complex (Russia) and etc.

Simultaneously, along with the archeological park, tourism and transport infrastructure should be created nearby. As an object of excavation, the archeological park is interesting only for archaeologists, but a developed network of roads, hotel and restaurant service allowed the archeological park to become an important tourist attraction. Another significant factor is the ability to create new temporary and permanent jobs and to employ the local community. Now, in Kazakhstan are several archeological parks and most of them are archeological museums around the Saka mounds. The same two parks

are under the creation. One of them is the Kultobe settlement in Turkistan (Turkistan region).

The archeological park **«Kultobe Settlement»** is being created as part of the big «Restoration of historical sites of the Kultobe settlement» project. The project is implemented by «Kazakh Research Institute of Culture», LLP and works with the financial support of Eurasian Resources Group (ERG). Also, the «Restoration of historical sites of the Kultobe settlement» project is an important part of the comprehensive plan for the social and economic development of Turkistan region until 2024 (approved by the Government of the Republic of Kazakhstan dated December 29, 2018 No. 938 (paragraph 60)).

The project duration is 3 years (2019-2021), but the first phase of the archeological park will be launched in the fall 2020. The project focuses on archeological and cultural studies of the spatial location, preservation degree and level of correlation of the Kultobe settlement as the oldest part of Yasi city with a complex of spiritual and religious sacred objects of the Turkistan oasis. The study has a scientific and applied character. The goal is to correlate the data with an analysis of the investment attractiveness of the studied objects from developing internal and external tourism views and expanding the network of religious, historical and cultural tourism routes in the country. The first archeological studies of the Kultobe settlement was started by Turkistani archeological group of the Institute of History and Archeology named after C.C.Valikhanov, Academy of Science of the Kazakh SSR under the supervision of a candidate of historical sciences T.N. Senigova in 1973.

In 1980-1982, Turkistani archeological group of the Institute of History and Archeology named after C.C.Valikhanov, Academy of Science of the Kazakh SSR under the supervision of Y.A. Smagulov continued work on the Kultobe settlement. The next stage of the archeological studies continued only in 2010-2015 under the supervision of a candidate of historical sciences, associate professor Y.A. Smagulov. The results of the archeological studies of the settlement were published by Y.A. Smagulov [3; 4-9] and some

studies of the settlement were published in other scientist's works [10; 11]. During the scientific reconstruction of the archaeological sites of the settlement, the works of K.M. Baipakov [12], V.L. Voronina [13], G.Pugachenkova [14] and many other scientists' works were used.

Particular fact is that the ancient Kultobe settlement is located in the buffer zone of the Khoja Ahmed Yasawi Mausoleum, UNESCO World Heritage Site (currently, only five sites in Kazakhstan). All archaeological works, both on excavations and planning of the archaeological park, at every stage is agrees with the expert opinion of the international expert commission of UNESCO and ICOMOS. The archeological park «Kultobe Settlement» will have importance not only for science and culture of Kazakhstan, but for international science and technology development. At the national level, the archeological park helps to rethink the significance of historical and sacred places in the context of strengthening a united nation, demonstrates the country's cultural and historical past and connection with the present.

The project and future archeological park are designed to emphasize the importance of cultural diversity, the dialogue of civilizations and religions that has been and is happening in the country. All this, will contribute the basis of Kazakhstani national identity and patriotism. For strengthening Kazakhstani image policy and the development of tourism, the project work and future park shows the great interest in the results from the regional administration and tourism industry operators, because this is an expert assessment of cultural, historical and spiritual objects of the State Museum-Reserve «Azret-Sultan» and is important for marketing development of new routes within the country.

At the moment, the territory of the settlement (27 hectares) is divided into three sections (9 hectares each) for the exploration of every section during the year out of three years of the project through comprehensive archaeological and scientific research and restoration work. In 2019, all territory large-scale georadar scan of the Kultobe settlement (27 hectares) was carried. During this work, the most prospective areas of archaeological excavations were identified.

Site No. 1 under archaeological development. A number of archaeological objects of different times belonging mainly to the medieval period of the XII-XIV centuries were cleared from the rock. These findings, together with the previous discovered ancient citadel of the Kangju era (II-III centuries) allow differentiating the four main eras of the historical and cultural landscape of Kultobe from the II to XIX centuries.

Experts identified specific objects for conservation that are the most important architectural examples of the urban architecture of ancient Turkistan for the regeneration of the authentic look. A unique treasure of gold female jewelry of the III-IV centuries AD, hundreds samples of ancient and medieval ceramics, religious ancient books (probably the Quran) and other artifacts were found. All archeological finds discovered during the Project will be studied, cataloged, restored (if necessary) and become as a part of museum collections. In 2020, site No. 2 will be developed. A clear framework of its borders divided for sectors. Every sector is assigned to the leading researchers, experts and heads of search teams. According to georadar and archaeological fieldwork, site No. 2 contains mainly valuable cultural strata of the Kazakh khanate era (XV-XVII centuries).

At the moment, the Project assets include archaeological sites of the Kangju (II-III centuries), medieval (XII-XV centuries) periods and part of the Kokand khanate (XVIII-XIX centuries). The archeological content of site No. 2 (elements of urban architecture of Kazakh khanate XVI-XVII centuries) will provide a full picture of the specific formation and historical and cultural genesis of ancient Yasi.

Detection and clearing of fragments of rabad and shakhristan (caravan-saray, administrative, craft and residential blocks) will show well-developed socio-cultural infrastructure of Turkistan as the capital of the Kazakh khanate and powerful political and economic Central Asian center. According to the results of the three round-table discussions in Turkistan on progress in the Kultobe settlement, a team of foreign experts noted and positively assessed the scope and quality of scientific research, the general methodology and development concept

of the Project and educational and tourist potential of Kultobe as an archaeological park. A number of important recommendations have been received for preserving and exhibiting sites of the ancient settlement through conservation, partial restoration and the possibilities of a digital multimedia environment.

We plan that in the archeological park, as an open-air museum, based on the site, we will conserve some objects discovered during excavations. We plan to exhibit them inside special pavilions and outside. This plan can create a complete sense of presence, even immersion in the atmosphere of a genuine **historical environment**. The archeological park «Kultobe Settlement» has already marked the main touristic trails for visitors. These trails will create a full historical picture of the formation and development of the most ancient part of Turkistan. The central promenade and its indoor side lines «side streets» will allow visitors under any weather conditions to see different periods of Kultobe-Yasi – a cult center, fortified constructions, streets of gentlefolks, craft workshops and etc.

Over some objects, that are under conservation and will be restored and half reconstructed, there will be a special pavilions that accommodate a large groups of visitors. It is planned that visitors can not only inspect the reconstructed objects, but also «visit» the pottery house, blacksmith house, jewelry and weaving workshops and can feel like a medieval craftsman.

In the future, it is considered to expand the exhibition, cultural and educational potential of the park. Especially, to provide an opportunity for visitors to participate in archeological excavations; organize different forms of historical reconstructions, including interesting daily life stories of ancient Turkistan. The architectural park «Kultobe Settlement» will fully adapted for people with disabilities.

As a result of the project, we expect that Kazakhstan will get a modern and competitive archeological park. Also, it will be the platform for further scientific and applied research, the implementation of expert and analytical reviews of an economic. The park «Kultobe Settlement»

will become a powerful tool for investment (mainly from the tourism sector) for further self-development and development the same projects in the same format.

Conclusion. Archaeological heritage sites make up a significant part of the archeological heritage of Kazakhstan and are as a cultural foundation. This determines our historical place in regional and world history. A.T. Kulsariyeva and M.E. Sultanova are noting that «without «yesterday», «today» is impossible and this inviolable law regulates incremental steps that regulate the balance between generations» [15, С.112].

Achievements are as evidence. Firstly, this is an increase in the total volume of archaeological work. Judging by the number of open sheets (permits), it has grown by almost 2.5 times in comparison with the end of the Soviet era (90s). It is observed that over a quarter of a century, the requirements for ensuring the preservation of the archaeological heritage have changed significantly. Rescue excavations have helped and are helping to preserve a huge array of valuable archaeological materials found in areas of active human activity.

Also, the quality of field archeological documentation significantly improved. We believe that the reason for this is not even in technics and technology, but in the growth

of consciousness of specialists, their efforts in creating the most accurate, scrupulous reporting data. It is important to remember that a big part has been done in the framework of the state program “Madeni mura” for national archeology and for the future systematic study of archaeological finds.

Along with positive achievements there are following problems:

- commercialization of Kazakhstani archeology;
- reduction of the field works and this is the main problem, because the archeology is the field science, not a “home” science. Field expeditions are the nucleus of archeology;
- the minimum number of the long-term archeological programs. Today, the project format is the reality, but in archeology the key importance is the long-term research field projects;
- deficiency of the necessary connection between archeology as a science and modern museum infrastructure, especially in the regions. Museum funds cannot keep up to date the increasing amount of archaeological material. Consequently, the resources and time spent by archaeologists on excavations and studies and the results of all this work may be wasted. This imbalance is fatal for archeology and for the entire museum industry.

Список использованных источников

- [1] Кирюшина Ю.В. Археологические парки в системе культурного наследия России //Известия Алтайского государственного университета. – 2010. – № 2-1(66). – С.138-141.
- [2] Лопатин Н.В., Михайлов А.В., Яковлева Е.А. Археологический парк как форма сохранения, изучения и популяризации объекта культурного наследия (на примере Труворова городища) //Вестник Псковского государственного университета. Серия: Социально-гуманитарные и психолого-педагогические науки. – 2013. – №2. – С.17-23.
- [3] Смагулов Е.А., Туякбаев М.К. Ясы-Туркестан-Шавгар: археологические данные к исторической идентификации //Известия НАН РК, серия общественных науки. – 1997. – №1.
- [4] Смагулов Е.А. Ясы-Туркестан: новые данные к исторической топографии //Загадки древнего Туркестана. – Алматы, 1998. – С.125-141.
- [5] Смагулов Е.А. Некрополь средневекового Туркестана //Города Туркестана. –Алматы, 1999. – С.59-70.
- [6] Смагулов Е.А. Михаил Евгеньевич Массон и археология Туркестана //Новости археологии. Вып.1. – Туркестан, 1998. – С.93-96.
- [7] Смагулов Е.А., Ержигитова А.А., Торгоев А.И. Открытие архитектурного комплекса цитадели древнего Ясы/Туркестана //Археология Казахстана в эпоху независимости: итоги, перспективы, посвященной 20-летию независимости Республики Казахстан и 20-летию Института археологии им. А.Х. Маргулан: Материалы международной научной конференции: 12-15 декабря. – Алматы, 2011. – С.61-71.

- [8] Смагулов Е.А., Ержигитова А.А. Цитадель древнего Туркестана: некоторые итоги археологического изучения. 2011-2012 гг. // Известия НАН РК, серия общественных наук. 2013. – №3.
- [9] Смагулов Е.А. Древний Туркестан: штрихи к историческому портрету. – Алматы, 2017. – 341 с.
- [10] Сенигова Т.Н., Бурнашева Р.З. Новые данные о городище Туркестан // Известия АН КазССР, серия обществ. наук. – Алма-Ата, 1977. – №2. – С.49-55.
- [11] Терновоя Г.А. К проблеме истории, религии и жизненного уклада государства Кангюй // Проблемы истории, филологии, культуры, 2014. – №2. – С.118-131.
- [12] Байпаков К.М. Средневековые города Южного Казахстана. – Алма-Ата: КазГУ, 1986. – 159 с.
- [13] Воронина В.Л. Народные традиции архитектуры Узбекистана. – Москва: Издательство архитектуры и градостроительства, 1951. – 86 с.
- [14] Пугаченкова Г. Зодчество Центральной Азии. – Ташкент: Издательство литературы и искусства им. Гафура Гуляма, 1976. – 117 с.
- [15] Кулсариева А.Т., Султанова М.Э. Культурная память и механизмы преодоления культурных травм (на материалах казахского визуального искусства) // Педагогика и психология. – 2019. – №3 (40). – С.108-115.

References

- [1] Kiryushina Yu.V. Arheologicheskie parki v sisteme kul'turnogo naslediya Rossii // Izvestiya Altajskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2010. – № 2-1(66). – S.138-141.
- [2] Lopatin N.V., Mihajlov A.V., Yakovleva E.A. Arheologicheskij park kak forma sohraneniya, izucheniya i populyarizacii ob'ekta kul'turnogo naslediya (na primere Truvorova gorodishcha) // Vestnik Pskovskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Social'no-gumanitarnye i psihologo-pedagogicheskie nauki. – 2013. – №2. – S.17-23.
- [3] Smagulov E.A., Tuyakbaev M.K. YAsy-Turkestan-SHavgar: arheologicheskie dannye k istoricheskoy identifikacii // Izvestiya NAN RK, seriya obshchestvennyh nauki. – 1997. – №1.
- [4] Smagulov E.A. Yasy-Turkestan: novye dannye k istoricheskoy topografii // Zagadki drevnego Turkestana. – Almaty, 1998. – S.125-141.
- [5] Smagulov E.A. Nekropol' srednevekovogo Turkestana // Goroda Turkestana. – Almaty, 1999. – S.59-70.
- [6] Smagulov E.A. Mihail Evgen'evich Masson i arheologiya Turkestana // Novosti arheologii. Vyp.1. – Turkestan, 1998. – S.9396.
- [7] Smagulov E.A., Erzhitova A.A., Torgoev A.I. Otkrytie arhitekturnogo kompleksa citadeli drevnego YAsy/Turkestana // Arheologiya Kazahstana v epohu nezavisimosti: itogi, perspektivy, posvyashchennoj 20-letiyu nezavisimosti Respubliki Kazahstan i 20-letiyu Instituta arheologii im. A.H. Margulan: Materialy mezhdunarodnoj nauchnoj konferencii: 12-15 dekabrya. – Almaty, 2011. – S.61-71.
- [8] Smagulov E.A., Erzhitova A.A. Citadel' drevnego Turkestana: nekotorye itogi arheologicheskogo izucheniya. 2011-2012 gg. // Izvestiya NAN RK, seriya obshchestvennyh nauk. 2013. – №3.
- [9] Smagulov E.A. Drevnij Turkestan: shtrihi k istoricheskomu portretu. – Almaty, 2017. – 341 s.
- [10] Senigova T.N., Burnasheva R.Z. Novye dannye o gorodishche Turkestan // Izvestiya AN KazSSR, seriya obshchestv. nauk. – Alma-Ata, 1977. – №2. – S.49-55.
- [11] Ternovaya G.A. K probleme istorii, religii i zhiznennogo uklada gosudarstva Kangyuj // Problemy istorii, filologii, kul'tury, 2014. – №2. – S.118-131.
- [12] Bajpakov K.M. Srednevekovye goroda Yuzhnogo Kazahstana. – Alma-Ata: KazGU, 1986. – 159 s.
- [13] Voronina V.L. Narodnye tradicii arhitektury Uzbekistana. – Moskva: Izdatel'stvo arhitektury i gradostroitel'stva, 1951. – 86 s.
- [14] Pugachenkova G. Zodchestvo Central'noj Azii. – Tashkent: Izdatel'stvo literatury i iskusstva im. Gafura Gulyama, 1976. – 117 s.
- [15] Kulsarieva A.T., Sultanova M.E. Kul'turnaya pamyat' i mekhanizmy preodoleniya kul'turnyh travm (na materialah kazahskogo vizual'nogo iskusstva) // Pedagogika i psihologiya. – 2019. – №3 (40). – S.108-115.

«Күлтөбе қалажұрты» археологиялық паркының тақырыптық кеңістіктерін қалыптастырудың тұжырымдамалық тәсілдері

А.Р. Хазбулатов

*Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты
(Алматы, Қазақстан)*

Аңдатпа

Мақалада «Күлтөбе қалажұрты» археологиялық паркi мысалында тақырыптық кеңістікті қалыптастырудың тұжырымдамалық тәсілдердің ерекшеліктері қарастырылған. «Күлтөбе қалажұрты» археологиялық ескерткіші ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұра тізіміне енген нысан – Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің буферлік аймағында орналасқан. Археологиялық парктің негізгі аумағы 27 га құрайды. Қазіргі уақытта зерттеліп отырған қалажұрт төрт негізгі тарихи кезең тұрғысындағы қаланың өмірін бейнелейді. Кезеңдерге – ежелгі кезең – I-б.з. II ғасыр, ерте ортағасырлық VI-X ғғ., ортағасырлық кезең – XI-XII ғғ. – X.A. Ясави дәуірі және кейінгі ортағасырлық кезең (XVI-XIX ғғ.) – Қазақ хандығының кезеңі жатады. Жалпы алғанда, әр түрлі дәуірдегі 50-ден астам археологиялық ескерткіштер шоғырланған, яғни: ашық жерлерде археологиялық парк құру идеясының дамуына серпін берген қаңлылардың көне ғибадатханаларынан бастап, Қазақ хандығы кезеңіндегі ғимараттарға дейін бар.

Автор мақалада ашық аспан астында нысандарды мұражайлау, эксперименттік археологияның «ғылыми қайта құруды» әзірлеу, Түркістанның ежелгі және ортағасырлық тарихына арналған мұражай экспозициялары және туристік көрсетілімге арналған қазіргі таңда қазба жұмыстары жүргізіліп жатқан археологиялық нысандарға кешенді тәсілдерді жүзеге асырумен үйлестірірілген Күлтөбе қалажұрты паркін жобалауда кейбір аспектілерін ашып көрсетеді.

Түйін сөздер: Күлтөбе, Түркістан, археологиялық парк, тұжырымдамалық тәсілдер, жобалау, құру, кеңістік пен тақырыптық аймақтар құру

Концептуальные подходы к формированию тематических пространств археологического парка «Городище Культобе»

А.Р. Хазбулатов

Казахский научно-исследовательский институт культуры

Аннотация

В статье рассматриваются особенности концептуальных подходов к формированию тематических пространств на примере археологического парка «Городище Культобе». Археологический памятник «Городище Культобе» находится в буферной зоне Мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави – объекта, входящего в список Всемирного культурного наследия ЮНЕСКО. Базовая площадь археологического парка занимает 27 га. Исследования на настоящий момент территории городища показали картину жизни города в разрезе четырех основных исторических периодов. Это древний период, датируемый I-II в. н.э., раннесредневековый, датируемый VI-X вв., средневековый период XI-XII вв. – эпоха X.A. Ясави и позднесредневековый период (XVI-XIX вв.) – период Казахского ханства. В общем количестве здесь сосредоточено более 50 археологических памятников разных эпох: от древнейшего культового поселения кангюев до строений периода казахского ханства, что послужило толчком к разработке идеи создания археологического парка под открытым небом.

Автор в настоящей статье раскрывает некоторые аспекты проектирования парка «Городище Культобе», в котором реализуется комплексный подход, сочетающий музеефицирование объектов под открытым небом, разработку «научных реконструкций» – продуктов экспериментальной археологии, музейную экспозицию по древней и средневековой истории Туркестана и подготовленные к туристическому показу археологические объекты, на которых в реальном режиме проводятся раскопки.

Ключевые слова: Культобе, Туркестан, археологический парк, концептуальные подходы, проектирование, создание, формирование пространств и тематические зоны

Поступила в редакцию 15.05.2020

БІЗДІҢ АВТОРЛАР

Абдикаримов Гаухар Абдикаликовна – педагогика ғылымының кандидаты, аға оқытушы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, abdi_1965@mail.ru

Абд্রেимова Күлмесхан Әуелбековна – педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, kulmeshan_fk@mail.ru

Айтбаева Фарида Бердалиевна – аға оқытушы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Aytbayeva1967@mail.ru

Алтыбаева Сәуле Мағазқызы – Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті, филология ғылымдарының докторы, бас ғылыми қызметкер, asm2007@mail.ru

Амирханов Қанат Қуанышұлы – өнертану магистрі, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы, amirkhanov.kanat@mail.ru

Артюхина Мария Сергеевна – Н.И.Лобачевский атындағы Нижний Новгород Мемлекеттік ұлттық зерттеу университеті физика-математикалық білім беру кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, marimari07@mail.ru

Аухадиева Шолпан Замирхахихқызы – психология магистрі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Sholpan_aisha@mail.ru

Ахтаева Надия Селихановна – профессор, психология ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, nadiyans@mail.ru

Әшімханов Ғалымжан Рашидұлы – аға оқытушы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, ashimkhanov.77@mail.ru

Балагазова Светлана Түлеутаевна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, музыкалық білім кафедрасының қауымдастырылған профессоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, balagazova1963@mail.ru

Бегалиева Сәуле Баязқызы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі, sbegalieva@mail.ru

Бейсенбай Бекжан Кәленұлы – зейнеткер, инженер-механик, bbeysenbay@bk.ru

Біләл Шерәлі – профессор, филология ғылымдарының докторы, математика және математикалық модельдеу институты, Ұлттық ғылым академиясы Қазақстан Республикасы, bbeysenbay@bk.ru

Бароян Оксана Леоновна – магистрант, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, oxana_baroyan.com

Букешова Салтанат Сырлыбековна – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, студент, bukeshovas@mail.ru

Дәурен Жансая Бауыржанқызы – магистрант, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, damilya89@mail.ru

Дінсламова Ұлпан Әбунәсірқызы – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, 6М012400 «Педагогикалық өлшемдер» мамандығының 2 курс магистранты, u_l_y_a@inbox.ru

Елшиев Балғабай – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, kulalbek@mail.ru

Жұмабаева Айжамал Мыктыбекқызы – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті филология және журналистика кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, aijamaljumabaeva@mail.ru

Жумадилов Бексултан Тазабекович – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, магистрант, zhumadilov_89@mail.ru

Жусупбекова Гүльсара Галимбековна – PhD доктор, әлеуметтік және жас ерекшелік педагогика кафедрасының доценті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау мемлекеттік университеті, ХАА академигі, uk.gulsara74@mail.ru

Ибрагимов Гүлмарал Уәлиханқызы – 7М01301 – Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығының 1 курс магистранты, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау мемлекеттік университеті, gulmaralibragimova7@gmail.com

Иманбаева Сауле Тохтарқызы – педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ХПБҒА-ның академигі, Халықаралық КОНКОРД академиясының корреспондент мүшесі, Қазақстан Республи-

касы жоғары оқу орнының үздік оқытушысы мемлекеттік грантының иегері, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, imanbaevast@mail.ru

Исалиева Сауле Темирбаевна – докторант, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, salia72@mail.ru

Капишева Меруерт Бауржановна – магистрант, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, moxi_love@mail.ru

Карауылбаев Сапарғали Калымбетұлы – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті қолданбалы информатика және бағдарламалау кафедрасының доценті, Ph.D., saparkalymbet@mail.ru

Қасымова Рашида Тауекелқызы – әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, rashida-kas@mail.ru

Кенжеғалиева Махаббат Дайнуллаевна – Лейпциг университеті (Лейпциг, Германия), доктор Ph.D, kenshegaliewa@uni-leipzig.de

Керимбаева Рысты Калдыхановна – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, risti1971@mail.ru

Кобдикова Жанартай Уажитовна – Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, доцент, «Арман-ПВ» баспасының ғылыми жетекшісі, zhuk53@mail.ru

Қойшығұлова Ләйлә Ерболатқызы – Х.Досмұхамедов атындағы Атырау Мемлекеттік Университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, l.koishigulova@asu.edu.kz

Кошербаева Айгерим Нуралиевна – педагогикалық ғылымдарының докторы, профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, aigera63@mail.ru

Қуандықов Елдос Мұндыбайұлы – «Педагогика және психология» мамандығының 2-курс магистранты, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті, l.koishigulova@asu.edu.kz

Күзеубай Аманкелді Ұзақбайұлы – Ph.D докторы, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы, amangeldi_80@mail.ru

Кулданов Наурыз Талғатович – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, музыкалық білім және хореография кафедрасының 1 курс докторанты, naurizartvokal@mail.ru

Куралбаева Алия Ахметкаримовна – Хожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Ph.D, доцент м.а., kural-aliya84@mail.ru

Курманбаева Толғанай Сағыновна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, орыс тілі және әдебиеті кафедрасының докторант, t.kurmanbaeva@mail.ru

Қуспанова Ақбаян Муратовна – магистрант, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, kulalbek@mail.ru

Мадалиева Забира Бекешовна – психология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, madalievaz.b@bk.ru

Малахова Ирина Александровна – педагогикалық ғылымдарының докторы, профессор, Беларусь мемлекеттік мәдениет және өнер университеті, creativmi@yandex.ru

Медеубек Максат Сағатбекұлы – Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерватория, докторант, mms_turan0186@mail.ru

Момбек Алия Ануарбековна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, aliya_mombek@mail.ru

Муратқызы Ақбота – ВА, Сүлейман Демирел атындағы университет, akbota_muratkyzy19@gmail.com

Муратова Гаухар Имашевна – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті қолданбалы информатика және бағдарламалау кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, gauchar70@mail.ru

Мырзалиева Забира Қазбековна – география ғылымының кандидаты, аға оқытушы, Халықаралық университет SILK WAY, zabira2011@mail.ru

Мырзаханқызы Құралай – докторант, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, kanatmyrzakhan@mail.ru

Найманов Бауржан Токтарович – магистрант, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, baukalai@mail.ru

Омарова Гүлнара Жолдасқызы – PhD докторанты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, gulnar-aidos@mail.ru

Оспанов Баймурат Ермагамбетович – педагогика ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің профессоры, ospanov_1954@mail.ru

Паримбай Гүлжанат Ғаниқызы – М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университеті, студент, gulzhanat.parimbay@bk.ru

Раимқұлова Ақтоты Рахматуллақызы – өнертану ғылымдарының докторы, қауымдастырылған профессор, Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі, aqtoty.raimkulova@gmail.com

Рысбекова Жанар Кудайбергеновна – доцент м.а., педагогика ғылымдарының кандидаты, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, zhanar_eurasian@mail.ru

Садықова Дәмелі Базарбаевна – магистр, аға оқытушы, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, damiliya89@mail.ru

Саметова Фаузия Толеушайховна – оқулықтану орталығының директоры, Педагогикалық ғылымдар академиясы, 180710@mail.ru

Садвакасова Зухра Маратқызы – аль-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, педагогика және менеджмент кафедрасының доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты, zuhra76@mail.ru

Сахарбаева Карима Сүндетовна – Қазақстанның еңбегі сіңген қайраткері, Махамбет атындағы сыйлықтың иегері, профессор, Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық Консерваториясы, karima5252@mail.ru

Сейсенбеков Ерлан Кенжебайұлы – педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор м.а., Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Yerlan_fks@mail.ru

Советханов Али Адлетович – магистрант, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, kulalbek@mail.ru

Тайтелиева Лаура Рахатовна – докторант, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Laura8788@mail.ru

Танабаева Анар Садуакасовна – PhD докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, inara2005@mail.ru

Ташболатов Сұлтан – доцент, ҚР еңбек сіңірген жаттықтырушысы, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, kulalbek@mail.ru

Ташкеев Даурен Садбекович – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Еуразия гуманитарлық институты, dauren_msu@mail.ru

Хазбулатов Андрей Равильевич – PhD докторы, қауымдастырылған профессор, Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты, ar.khazbulatov@gmail.com

Хананян Анаит Аркадьевна – «Тұран» университетінің доценті, психология ғылымдарының кандидаты, anahithananyan@rambler.ru

Шайбакова Дамина Дюсенгалеевна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, филология ғылымдарының докторы, профессор, damina1shaibakova@gmail.com

Шыныбек Нұржігіт Ниязбекұлы – магистр оқытушы, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, nurzhik_0202@mail.ru

Шыршықбаев Сансызбай Аманкулович – педагогика ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, sake1977@mail.ru

Юсупалиев Бердияр Жанибекович – магистр оқытушы, Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті, kulalbek@mail.ru

НАШИ АВТОРЫ

Абдикаримов Гаухар Абдикаликовна – кандидат педагогических наук, старший преподаватель, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, abdi_1965@mail.ru

Абдreiмова Кулмесхан Ауелбековна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, kulmeshan_fk@mail.ru

Айтбаева Фарида Бердалиевна – старший преподаватель, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Aytbayeva1967@mail.ru

Алтыбаева Сауле Магазовна – доктор филологических наук, главный научный сотрудник, Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, asm2007@mail.ru

Амирханов Канат Куанышевич – магистр искусствование, Казахская национальная консерватория им. Курмангазы, amirkhanov.kanat@mail.ru

Артюхина Мария Сергеевна – кандидат педагогических наук, доцент кафедры физико-математического образования Национального исследовательского Нижегородского государственного университета им. Н.И.Лобачевского, marimari07@mail.ru

Аухадиева Шолпан Замирхахиховна – магистр психологии, Казахского Национального Университета имени аль-Фараби, Sholpan_aisha@mail.ru

Ахтаева Надия Селихановна – Профессор, доктор психологических наук Казахского Национального Университета имени аль-Фараби, nadiyans@mail.ru

Ашимханов Галымжан Рашидович – старший преподаватель, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, ashimkhanov.77@mail.ru

Балагазова Светлана Тулеутаевна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор кафедры музыкального образования и хореографии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, balagazova1963@mail.ru

Бегалиева Сауле Баязовна – доктор педагогических наук, академик НАН РК, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, sbegaliev@mail.ru

Бейсенбай Бекжан Каленулы – пенсионер, инженер-механик, bbeysenbay@bk.ru

Білэл Шерәлі – профессор, доктор филологических наук, институт математики математического моделирования, Национальная академия наук РК, bbeysenbay@bk.ru

Бароян Оксана Левоновна – магистрант, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, oxana@baroyan.com

Букешова Салтанат Сырлыбековна – Таразский университет имени М.Х.Дулати, студент, bukeshovas@mail.ru

Даурен Жансая Бауыржановна – магистрант, Региональный социально-инновационный университет, damilya89@mail.ru

Динсламова Улпан Абунасириевна – Казахский национальный женский педагогический университет, магистрант 2 курса специальности 6М012400 «Педагогические измерения», u_ly_a@inbox.ru

Елшиев Балгабай – кандидат педагогических наук, доцент, Региональный социально-инновационный университет, kulalbek@mail.ru

Жумабаева Айжамал Мыктыбеккызы – кандидат педагогических наук, доцент кафедры филологии и журналистики Таразского государственного университета имени М.Х.Дулати, aijamaljumabaeva@mail.ru

Жумадилов Бексултан Тазабекович – магистрант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, zhumadilov_89@mail.ru

Жумалиева Рахима Зайдуллоевна – PhD, ассоциированный профессор университета имени Сулеймана Демиреля, rzhresearch2019@gmail.com

Жусупбекова Гульсара Галимбековна – доктор PhD, доцент кафедры социальной и возрастной педагогики Кокшетауский государственный университет имени Ш.Уалиханова, академик МАИН, uk.gulsara74@mail.ru

Ибрагимова Гүлмарал Уәлиханқызы – магистрант 1 курса специальности 7М01301 – Педагогика и методика начального обучения, Кокшетауский государственный университет имени Ш.Уалиханова, gulmaralibragimova7@gmail.com

Иманбаева Сауле Тохтаровна – доктор педагогических наук, профессор, академик МАНПО, член-корреспондент академии КОНКОРД (Франция), Обладатель государственного гранта «Лучший преподаватель ВУЗа» РК, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *imanbaevast@mail.ru*

Исалиева Сауле Темирбаевна – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *salia72@mail.ru*

Капишева Меруерт Бауржановна – магистрант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *moxi_love@mail.ru*

Карауылбаев Сапаргали Калымбетулы – Ph.D., доцент кафедры прикладной информатики и программирования Таразского государственного университета имени М.Х.Дулати, *saparkalymbet@mail.ru*

Касымова Рашида Таукеловна – доктор педагогических наук, профессор, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, *rashida-kas@mail.ru*

Кенжегалиева Махаббат Дайнуллаевна – Лейпцигский университет (Лейпциг, Германия), доктор PhD, *kenshegaliewa@uni-leipzig.de*

Керимбаева Рысты Калдыхановна – кандидат педагогических наук, доцент, Таразский государственный университет им М.Х.Дулати, *risti1971@mail.ru*

Кобдикова Жанартай Уажитовна – доктор педагогических наук, доцент, Казахский национальный женский педагогический университет; научный руководитель издательства «Арман-ПВ», *zhuk53@mail.ru*

Койшигулова Ляйля Ербулатовна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор Атырауский государственный университет имени Х.Досмухамедова, *l.koishigulova@asu.edu.kz*

Кошербаева Айгерим Нуралиевна – доктор педагогических наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *aigera63@mail.ru*

Куандыков Елдос Мунбаевич – магистрант 2 курса по специальности «Педагогика и психология» Атырауский государственный университет имени Х.Досмухамедова, *l.koishigulova@asu.edu.kz*

Кузеубай Аманкелди Узакбаевич – PhD доктор, Казахская национальная консерватория имени Курмангазы, *amangeldi_80@mail.ru*

Кулданов Наурыз Талгатович – докторант 1 курса кафедры музыкального образования и хореографии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *naurizartvokal@mail.ru*

Куралбаева Алия Ахметкаримовна – PhD, и.о. доцента, Международный казахско-турецкий университет имени Ходжи Ахмеда Ясави, *kural-aliya84@mail.ru*

Курманбаева Толганай Сагындовна – докторант кафедры русского языка и литературы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *t.kurmanbaeva@mail.ru*

Куспанова Акбаян Муратовна – магистрант, Региональный социально-инновационный университет, *kulalbek@mail.ru*

Мадалиева Забира Бекешовна – доктор психологических наук, профессор, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, *madalievaz.b@bk.ru*

Малахова Ирина Александровна – доктор педагогических наук, профессор, Белорусский государственный университет культуры и искусств, *creativmi@yandex.ru*

Медеубек Максат Сагатбекулы – докторант, Казахская национальная консерватория имени Курмангазы, *mms_turan0186@mail.ru*

Момбек Алия Ануарбековна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *aliya_mombek@mail.ru*

Муратқызы Ақбота – BA, университет имени Сулеймана Демиреля, *akbotamuratkyzy19@gmail.com*

Муратова Гаухар Имашевна – кандидат педагогических наук, доцент кафедры прикладной информатики и программирования Таразского государственного университета имени М.Х.Дулати, *gauchar70@mail.ru*

Мырзалиева Забира Қазбековна – кандидат географических наук, старший преподаватель, Международный университет SILK WAY, *zabira2011@mail.ru*

Мырзаханқызы Куралай – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, *kanatmyrzakhan@mail.ru*

Найманов Бауржан Токтарович – магистрант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, baukalai@mail.ru

Омарова Гульнара Жолдасовна – докторант PhD, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, gulnar-aidos@mail.ru

Оспанов Баймурат Ермагамбетович – кандидат педагогических наук, профессор Казахский национальный педагогический университет имени Абая, ospanov_1954@mail.ru

Паримбай Гулжанат Ганикызы – Таразский университет имени М.Х.Дулати, студент, gulzhanat.parimbay@bk.ru

Раимкулова Актоты Рахматуллаевна – доктор искусствоведения по музыковедению и музыкальному искусству, DBA, министр культуры и спорта Республики Казахстан, aqtoty.raimkulova@gmail.com

Рысбекова Жанар Кудайбергеновна – и.о. доцента, кандидат педагогических наук, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, zhanar_eurasian@mail.ru

Садыкова Дамели Базарбаевна – магистр, старший преподаватель, Региональный социально-инновационный университет, damiliya89@mail.ru

Саметова Фаузия Толеушайховна – директор Центра учебниковедения, Академия педагогических наук, 180710@mail.ru

Садвакасова Зухра Маратовна – кандидат педагогических наук, доцент кафедры общей и прикладной психологии Казахского национального университета имени аль-Фараби, zuhra76@mail.ru

Сахарбаева Карима Сундетовна – Заслуженный деятель Республики Казахстан, лауреат премии имени Махамбета, профессор, Казахская Национальная Консерватория имени Курмангазы, karima5252@mail.ru

Сейсенбеков Ерлан Кенжебаевич – кандидат педагогических наук, и.о. профессора, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Yerlan_fks@mail.ru

Советханов Али Адлетович – магистрант, Региональный социально-инновационный университет, kulalbek@mail.ru;

Тайтелиева Лаура Рахатовна – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Laura8788@mail.ru

Танабаева Анар Садуакасовна – доктор PhD, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, inara2005@mail.ru

Ташболатов Султан – доцент, Заслуженный тренер РК, Региональный социально-инновационный университет, kulalbek@mail.ru

Ташкеев Даурен Садбекович – кандидат педагогических наук, доцент, Евразийский гуманитарный институт, dauren_msu@mail.ru

Хазбулатов Андрей Равильевич – доктор PhD, ассоциированный профессор, Казахский научно-исследовательский институт культуры, ar.khazbulatov@gmail.com

Хананян Анаит Аркадьевна Доцент, кандидат психологических наук, университета “Туран”, anahithananyan@rambler.ru

Шайбакова Дамина Дюсенгалеевна – доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, damina1shaibakova@gmail.com

Шыныбек Нуржигит Ниязбекулы – магистр преподаватель, Региональный социально-инновационный университет, nurzhik_0202@mail.ru

Шыршыкбаев Сансызбай Аманкулович – кандидат педагогических наук, старший преподаватель, Региональный социально-инновационный университет, sake1977@mail.ru

Юсупалиев Бердияр Жанибекович – магистр преподаватель, Региональный социально-инновационный университет, kulalbek@mail.ru

OUR AUTHORS

Abdikarimova Gaukhar – candidate of pedagogical sciences, associate professor, Abay Kazakh National Pedagogical University, *abdi_1965@mail.ru*

Abdreimova Kulmeskhan – candidate of pedagogical sciences, ass. Professor, Abay Kazakh National Pedagogical University, *kulmeskhan_fk@mail.ru*

Aitbaeva Farida – Senior Lecturer, Abay Kazakh National Pedagogical University, *Aytbayeva1967@mail.ru*

Altybayeva Saule – Doctor of Philology, Head Researcher, Ablai khan Kazakh University of International Relations and World Languages, *asm2007@mail.ru*

Amirkhanov Kanat – Master of Arts, Kazakh National Conservatory Kurmangazy, *amirkhanov.kanat@mail.ru*

Artyukhina Maria – Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of physical and mathematical education, Lobachevsky State University of Nizhny Novgorod, *marimari07@mail.ru*

Aukhadieva Sholpan – Master of Psychology, Al-Farabi Kazakh National University, *Sholpan_aisha@mail.ru*

Akhtaeva Nadia – Professor, Doctor of Psychological Sciences, Al-Farabi Kazakh National University, *nadiyans@mail.ru*

Ashimkhanov Galymzhan – Senior Lecturer, Abay Kazakh National Pedagogical University, *ashimkhanov.77@mail.ru*

Balagazova Svetlana – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Music education department, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *balagazova1963@mail.ru*

Begaliyeva Saule – doctor of Pedagogical Sciences, academician, the Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *sbegaliyeva@mail.ru*

Beysenbay Bekjan Kalenuly – a pensioner, engineer-mechanic, *bbeysenbay@bk.ru*

Bilal Sherali – Professor, doctor of Philology, Institute of Mathematics and mathematical modeling, National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, *bbeysenbay@bk.ru*

Baroyan Oxana Levonovna – undergraduate, Al-Farabi Kazakh National University, *oxana@baroyan.com*

Bukeshova Saltanat – Taraz State University named after M.Kh.Dulaty, student, *bukeshovas@mail.ru*

Dauren Zhansaya – Master Student, Regional Social and Innovative University, *damiliya89@mail.ru*

Dinslamova Ulpan – Kazakh national women's pedagogical University, 2nd year master's student of specialty 6M012400 «Pedagogical measurements», *u_l_y_a@inbox.ru*

Elshiev Balgabay – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Regional Social Innovation University, *kulalbek@mail.ru*

Zhumabaeva Aizhamal – Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor, Taraz State University M.Kh.Dulaty, *aijamaljumabaeva@mail.ru*

Zhumadilov Beksultan – Master, Abay Kazakh National Pedagogical University, *zhumadilov_89@mail.ru*

Zhumaliyeva Rakhima – PhD, Associate professor at Suleyman Demirel University, *rzresearch2019@gmail.com*

Zhussupbekova Gulsara – PhD, Associate Professor at the Department of Social and Age Pedagogy, Sh.Ualikhanov Kokshetau State University, current member of the IIA, *uk.gulsara74@mail.ru*

Ibragimova Gulmaral – Master's Degree Student major 7M01301 – Pedagogy and Methodology of Primary Education, Sh.Ualikhanov Kokshetau State University *gulmaralibragimova7@gmail.com*

Imanbayeva Saule – Doctor of pedagogical sciences, Professor, Academician of the MANPO, corresponding member of the Academy of CONCORD (France), Abay Kazakh National Pedagogical University, *imanbaevast@mail.ru*

Issaliyeva Saule – doctoral student, Abai Kazakh National Pedagogical University, *salia72@mail.ru*

Kapisheva Meruyert – Master Student, Abay Kazakh National Pedagogical University, *moxi_love@mail.ru*

Karauylbayev Sapargali – Ph.D., associate professor, Taraz State University M.Kh.Dulaty, *saparkalymbet@mail.ru*

Kassymova Rashida – Doctor of Pedagogical Sciences, professor, the Kazakh National University named after al-Farabi, *rashida-kas@mail.ru*

Kenzhegaliyeva Makhabbat – PhD, Leipzig University (Leipzig, Germany), *kenshegaliewa@uni-leipzig.de*

Kerimbayeva Rysty – Candidate of pedagogical Sciences, associate Professor, M.Kh.Dulaty Taraz State University, *risti1971@mail.ru*

Kobdikova Zhanartay – Doctor of pedagogical Sciences, professor, Kazakh national women's pedagogical University, scientific Director of the publishing house «Arman-PV», *zhuk53@mail.ru*

Koishigulova Lyaylya – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Atyrau State University named after Kh.Dosmukhamedov, *l.koishigulova@asu.edu.kz*

Kosherbayeva Aigerim – doctor of pedagogical sciences, professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, *aigera63@mail.ru*.

Kuandykov Eldos – 2nd year undergraduate specialty «Pedagogy and Psychology», Atyrau State University named after Kh.Dosmukhamedov, *l.koishigulova@asu.edu.kz*

Kuzeubay Amankeldi – PhD doctor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory, *amangeldi_80@mail.ru*

Kuldanov Nauryz – Doctoral student of the department of music education and choreography, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *naurizartvokal@mail.ru*

Iskakova Aliya – PhD, Acting Associate Professor, Khoja Ahmet Yasawi International Kazakh-Turkish University, *kural-aliya84@mail.ru*

Kurmanbayeva Tolganay – PhD student of the Department of Russian language and literature, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *t.kurmanbaeva@mail.ru*

Kuspanova Akbayan – Master Student, Regional Social Innovation University, *kulalbek@mail.ru*

Madaliyeva Zabira – the doctor of psychological Sciences, Professor, Kazakh national University named after al-Farabi, *madalievaz.b@bk.ru*

Malakhova Irina – doctor of pedagogical sciences, professor, Belarusian State University of Culture and Arts, *creativmi@yandex.ru*.

Medeubek Maxat – doctoral student of Kazakh National Conservatory named after Kurmangazy, *mms_turan0186@mail.ru*

Mombek Aleya – Candidate of Pedagogical Sciences, professor, the Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *aliya_mombek@mail.ru*

Muratkyzy Akbota – BA, Suleyman Demirel University, *akbotamuratkyzy19@gmail.com*

Muratova Gaukhar – Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor, Taraz State University M.Kh. Dulaty, *gauchar70@mail.ru*

Myrzaliev Zabira – candidate of geographic sciences, associate professor, Silk Way International University, *zabira2011@mail.ru*

Myrzakhankizi Kuralai – doctoral student, Abai Kazakh National Pedagogical University, *kanatmyrzakhan@mail.ru*

Naimanov Baurzhan – Master Student, Abay Kazakh National Pedagogical University, *baukalai@mail.ru*

Omarova Gulnara – PhD student, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, *gulnar-aidos@mail.ru*

Ospanov Baimyrat – candidate of pedagogical sciences, professor Abay Kazakh National Pedagogical University, *ospanov_1954@mail.ru*

Parimbay Gulzhanat – Taraz State University named after M.Kh.Dulaty, student, *gulzhanat.parimbay@bk.ru*

Raimkulova Aktoty – Doctor of Art History on musicology and musical art, DBA, Minister of Culture and Sports of the Republic of Kazakhstan, *aqoty.raimkulova@gmail.com*.

Rysbekova Zhanar – Acting Associate Professor, candidate of Pedagogical Sciences, Al-Farabi Kazakh National University, *zhanar_eurasian@mail.ru*

Sadykova Dameli – Master, Senior Lecturer, Regional Social Innovation University, *damiliya89@mail.ru*

Sametova Fauziya – Director of the center of textbook studies, Academy of pedagogical Sciences, *180710@mail.ru*

Sadvakassova Zukhra – candidate of pedagogical sciences, assistant professor of the Kazakh National University named after Al-Farabi, zuhra76@mail.ru

Sakharbayeva Karima – Honored Worker of the Republic of Kazakhstan, Makhambet Prize Laureate, Professor, Kazakh National Conservatory named after Kurmangazy, karima5252@mail.ru

Seisenbekov Yerlan – Candidate of pedagogical sciences, acting Professors, Abay Kazakh National Pedagogical University, Yerlan_fks@mail.ru

Sovetkhanov Ali – undergraduate, Regional Social and Innovation University, kulalbek@mail.ru

Taytelieva Laura – doctoral student, Abai Kazakh National Pedagogical University, Laura8788@mail.ru

Tanabayeva Anar – doctor PhD, Abai Kazakh National Pedagogical University, inara2005@mail.ru

Tashbolatov Sultan – Associate Professor, Honored Coach of the Republic of Kazakhstan, Regional Social Innovation University, kulalbek@mail.ru

Tashkeev Dauren – candidate of pedagogical sciences, associate professor, Eurasian Humanities Institute, dauren_msu@mail.ru

Khazbulatov Andrey – PhD, Associate Professor, Kazakh Research Institute of Culture, ar.khazbulatov@gmail.com

Hananyan Anahit Arkadyevna – Associate Professor, Candidate of Psychological Sciences, Turan University, anahithananyan@rambler.ru

Shaibakova Damina – Doctor of Philology Sciences, professor, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, daminalshaibakova@gmail.com

Shynybek Nurjigit – master teacher, Regional Social Innovation University, nurzhik_0202@mail.ru

Shyrshykbayev Sansyzbai – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Regional Social Innovation University, sake1977@mail.ru;

Usupaliyev Berdiar – master teacher, Regional Social Innovation University, kulalbek@mail.ru

МАЗМҰНЫ

Педагогиканың және психологияның әдіснамасы мен теориясы

Карауылбаев С.К., Артюхина М., Жумабаева А.М., Муратова Г.И. Интернет-педагогиканың даму шекарасы	5
Аухадиева Ш.З., Ахтаева Н.С., Хананян А.А. Жасөспірімдердің өзін-өзі растауының психологиялық ерекшеліктері.....	11
Қурманбаева Т.С., Шайбакова Д.Д. Техникалық мәтіндерде ғылыми терминологиясының лексикалық-стистикалық ерекшеліктері: лингводидактикалық аспект	20
Кобдикова Ж.У., Динсламова У.А. Мектептегі дидактикалық үдерістің сапасын басқарудың теориялық негіздері	29

Қолданбалы психология және психотерапия

Садвакасова З.М., Мадалиева З.Б. Тәуекел тобындағы дағдарыстық жағдайда психикалық денсаулықты сақтау және стрессті басқару	37
Қойшығұлова Л.Е., Қуандықов Е.М. Педагог-психолог тұлғасының тергеу әрекеттерін жүргізудегі рөлі	48

Білім беру саласындағы инновациялар

Бегалиева С.Б. Инклюзивті білім берудің ресурстары ретінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	56
Жұмаділов Б.Т., Абдикаримова Г.А., Мырзалиева З.Қ. Қашықтықтан білім беруде географиялық деректерді ақпараттық коммуникация технологиясын қолдана отырып оқытудың ерекшеліктері	62
Тайтелиева Л.Р. Мектепке дейінгі ұйымдар педагогтарының инновациялық іс-әрекетін дамыту	70
Исалиева С.Т., Кошербаева А.Н., Малахова И.А., Танабаева А.С. Шетелдік студенттерді тарту: жоғары білім берудің интернационализациялау стратегиясы	76
Мырзаханқызы Қ. Инклюзивті білім беру мамандарын даярлау мәселелері	83

Білім берудің мәселелері мен келешегі

Саметова Ф.Т. Мектеп оқулығының сапасын арттыру мәселесі	91
Құлданов Н.Т., Балагазова С.Т. Музыкалық-педагогикалық білім бакалаврларының креативтілігін дамыту мәселесі (вокалдық оқыту аспекті)	97
Оспанов Б.Е., Найманов Б.Т. Гравюра өнеріне үйрету	105
Қуспанова А.М., Сейсенбеков Е.К., Елшиев Б., Юсупалиев Б.Ж., Андақұл М.Х. Мектептегі дене шынықтыру жұмыстарының педагогикалық негіздері	111
Рысбекова Ж.К., Бороян О.Л. Корпоративті коммуникативті құзыреттілік және оны қалыптастыру аспектілері	119

Білім берудің заманауи әдістемелері мен технологиялары

Қасымова Р.Т. Білім беру процесіне портфолио енгізу тәжірибесі туралы	128
Жусупбекова Г.Г., Ибрагимова Г.У. Пікірталас-ойын технологиясын жүзеге асыру үдерісінде бастауыш сынып оқушыларының коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру.....	136

Жумалиева Р.З., Муратқызы А. Шетел тілі ретінде ағылшын тілін оқыту арқылы қарым-қатынас құзыреттілігін дамытуда пікірталас әдісі.....	143
Куралбаева А.А. Қазақстан және Түркияның 1-ші сынып ана тілі оқулықтарын пішімі мен дизайны тұрғысынан салыстырылмалы зерттеу	151
Омарова Г.Ж., Кенжегалиева М.Д. Бастауыш сынып оқушыларының сөздіктерді қолдану білігін қалыптастыру	159
Капишева М.Б. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде өнер туындылары сабағында мектеп оқушыларының шығармашылық ойлауын қалыптастыру.....	169
Советханов А.А., Ташболатов С., Шыныбек Н.Н., Әшімханов Ғ.Р., Айтбаева Ф.Б. Қазақ күресі негізінде күрес түрлерін сабақтарда үйретудің техникалық әдістері	179
Паримбай Г.Ғ., Керімбаева Р.К. Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған «Денсаулық» модулі	186

Абай әлемі: білім беру, ғылым, мәдениет және өнер

Иманбаева С.Т., Момбек Ә.Ә. Абай мұрасы – интеллектуалды тұлға қалыптастырудың негізі	192
--	-----

«Мәңгілік Ел» ұлттық идея контексіндегі білім беру, мәдениет және өнер

Раимкулова А.Р. Мәдени парадигманың модальдықтарындағы үрдістер және қазақ музыкасының тарихы	197
Бейсенбай Б., Біләл Ш. Ұлы ғұлама, данышпан бабамыз Әбу Насыр әл-Фараби тағылымы хәм рухани жаңғыру	203

Рухани жаңғыру: ғылыми, білім беру және мәдени кеңістігі

Хазбулатов А.Р. «Күлтөбе қалажұрты» археологиялық паркының тақырыптық кеңістіктерін қалыптастырудың тұжырымдамалық тәсілдері	211
Дәурен Ж.Б., Абдреймова К.А., Шыршықбаев С.А., Садықова Д.Б., Ташкеев Д.С. Білім беру мекемелеріндегі дене шынықтыру сабақтарында ұлттық ойындарды оқыту әдістері.....	218
Сахарбаева К.С. Дәстүрлі күйші, шебер – Едіге Нәбиевтің синкретті шығармашылығы.....	223
Күзеубай А.У., Әмірханов Қ.Қ. Композитор М. Егінбаевтың әндеріндегі ұлттық әннің поэтикалық және музыкалық-құрылымдық ерекшеліктері.....	230
Алтыбаева С.М. Мәдени кодтың когнитивті тезаурус: коммуникативті және эпистемологиялық аспектілері	234
Букешова С.С., Керімбаева Р.К. Мектеп жасына дейінгі балаларды гаджеттерден алшақтатуда асық терапиясын пайдалану	243
Медеубек М. С. Өзбек қобызы және оған арналған күйлер	250

Мерейтоймен құттықтаймыз!

Джанзакова Ш.И.	257
------------------------------	-----

Ақпарат

«Ғұламаға құрмет – ұлылыққа тағзым» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік онлайн семинары	259
Еске алу	260

Біздің авторлар	262
------------------------------	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Методология и теория педагогики и психологии

Карауылбаев С.К., Артюхина М., Жумабаева А.М., Муратова Г.И. Границы развития Интернет-педагогики	5
Аухадиева Ш.З., Ахтаева Н.С., Хананян А.А. Психологические особенности самоутверждения подростков	11
Курманбаева Т.С., Шайбакова Д.Д. Лексико-стилистические особенности научной терминологии в технических текстах: лингводидактический аспект	20
Кобдикова Ж.У., Динсламова У.А. Теоретические основы управления качеством дидактического процесса в школе	29

Прикладная психология и психотерапия

Садвакасова З.М., Мадалиева З.Б. Сохранение психического здоровья и управление стрессом в кризисной ситуации группы риска	37
Койшигулова Л.Е., Куандыков Е.М. Роль личности педагога-психолога при следственных действиях	48

Инновации в образовании

Бегалиева С.Б. Информационные-коммуникационные технологии как ресурсы инклюзивного образования	56
Жумадилов Б.Т., Абдикаримова Г.А., Мырзалиева З.К. Особенности использования информационно-коммуникационных технологий для изучения географических сведений на дистанционном обучении	62
Тайтелиева Л.Р. Развитие инновационной деятельности педагогов дошкольных организаций	70
Исалиева С.Т., Кошербаева А.Н., Малахова И.А., Танабаева А.С. Привлечение иностранных обучающихся: стратегия интернационализации высшего образования	76
Мырзаханкызы К. Вопросы подготовки специалистов инклюзивного образования.....	83

Проблемы и перспективы образования

Саметова Ф.Т. К вопросу о повышении качества школьного учебника	91
Кулданов Н.Т., Балагазова С.Т. К проблеме развития креативности бакалавров музыкально-педагогического образования (аспект вокального обучения)	97
Оспанов Б.Е., Найманов Б.Т. Обучение искусству гравюра	105
Куспанова А.М., Сейсенбеков Е.К., Елшиев Б., Юсупалиев Б.Ж., Андакул М.Х. Педагогические основы физкультурной работы в школе	111
Рысбекова Ж.К., Бороян О.Л. Корпоративті коммуникативті құзыреттілік және оны қалыптастыру аспектілері	119

Современные методики и технологии обучения

Касымова Р.Т. О практике внедрения портфолио в образовательный процесс	128
Жусупбекова Г.Г., Ибрагимова Г.У. Формирование коммуникативных навыков у младших школьников в процессе реализации дискуссионно-игровой технологии	136

Жумалиева Р.З., Муратқызы А. Метод дебатов в развитии коммуникативной компетенции при обучении английскому языку как иностранному	143
Куралбаева А.А. Сравнительное исследование учебников родного языка 1-х классов Казахстана и Турции с точки зрения формата и дизайна	151
Омарова Г.Ж., Кенжегалиева М.Д. Формирование у учащихся начальных классов умений пользоваться словарями	159
Капишева М.Б. Формирование креативного мышления школьников на уроках художественного труда на основе информационно-коммуникативных технологий	169
Советханов А.А., Ташболатов С., Шыныбек Н.Н., Ашимханов Г.Р., Айтбаева Ф.Б. Технические приемы обучения видов борьбы на уроках в основе борьбы «Қазақ күресі».....	179
Паримбай Г.Г., Керимбаева Р.К. Модуль «здоровья» для детей дошкольного возраста.....	186

Мир Абая: образование, наука, культура и искусство

Иманбаева С.Т., Момбек А.А. Наследие Абая – основа формирования интеллектуальной личности	192
--	-----

Образование, культура и искусство в контексте национальной идеи «Мәңгілік Ел»

Раимкулова А.Р. Тенденции в модальности культурной парадигмы и история казахской музыки	197
Бейсенбай Б., [Билал Ш.] Учения и духовное возрождение великого ученого Абу Насира аль-Фараби	203

Рухани жаңғыру: научное, образовательное и культурное пространство

Хазбулатов А.Р. Концептуальные подходы к формированию тематических пространств археологического парка «Городище Культобе»	211
Даурен Ж.Б., Абдреимова К.А., Шыршыкбаев С.А., Садыкова Д.Б., Ташкеев Д.С. Методы обучения национальных игр на уроках физической культуры учреждений образования	218
Сахарбаева К.С. Синкретическое творчество традиционного исполнителя, мастера – Едиге Набиева	223
Кузеубай А.У., Амирханов К.К. Поэтические и музыкально-структурные особенности национального пения в песнях композитора М. Егинбаева	230
Алтыбаева С.М. Когнитивный тезаурус культурного кода: коммуникативный и эпистемологический аспекты	234
Букешова С.С., Керимбаева Р.К. Использование асыкотерапии как средство против гаджетов у детей дошкольного возраста	243
Медеубек М.С. Узбекский кобыз и исполняемые на нем кюи	250

Поздравляем юбиляра

Джанзакова Ш.И.	257
------------------------------	-----

Информация

Международный научно-практический онлайн-семинар «Ғұламаға құрмет – ұлылыққа тағзым»	259
Память	260
Наши авторы	262

CONTENT

Methodology and theory of pedagogy and psychology

Karauylbayev S., Artyukhina M., Zhumabaeva A., Muratova G. Boundaries of Internet Pedagogy development	5
Aukhadiyeva Sh. Akhtayeva N., Hananyan A. Psychological features of self-affirmation of adolescents	11
Kurmanbayeva T.S., Shaibakova D.D. Lexico-stylistic features of scientific terminology in technical texts: lingovodidactic aspect	20
Кобдикова Ж.У., Динсламова У.А. Theoretical foundations of quality management of the didactic process in school	29

Applied psychology and psychotherapy

Sadvakassova Z.M., Madaliyeva Z.B. Mental health preservation and stress management in the crisis situation of the risk group	37
Koishigulova L.E., Kuandykov E.M. Role of personality of a teacher-psychologist during investigative actions	48

Innovations in education

Begaliyeva S.B. Information and communication technologies as resources of inclusive education	56
Zhumadilov B., Abdikarimova G., Myrzaliyeva Z. Features of using information and communication technologies for studying geographical information in distance learning.....	62
Taytelieva L. The development of innovative activities of teachers of preschool organizations	70
Issaliyeva S., Kosherbayeva A., Malakhova I., Tanabayeva A. Attracting foreign students: a strategy for the internationalization of higher education	76
Myrzakhankizi K. Issues of training of specialists of inclusive education	83

Problems and prospects of education

Sametova F.T. On the issue of improving the quality of the school textbook	91
Kuldanov N., Balagazova S. On the problem of development of creativity of bachelors of music and pedagogical education (aspect of vocal training)	97
Ospanov B., Naimanov B. Educating gravure art	105
Kuspanova A.M., Seisenbekov Yer.K., Elshiev B., Usupaliev B.Zh., Andakul M.H. The pedagogical basis of physical education at school	111
Rysbekova J.K., Baroyan O.L. Corporate communicative competence and aspects of its formation	119

Modern methods and technologies of teaching

Kassymova R.T. On the implementation of the portfolio in the educational process	128
Zhussupbekova G.G., Ibragimova G.U. Formation of communication skills in younger students in the process of implementation of discussion-playing technology	136

Zhumaliyeva R.Z., A. Muratkyzy Debate method for developing communicative competency in teaching English as a foreign language	143
Kuralbayeva A. A. Comparative study of 1-grades textbooks of the native language of Kazakhstan and Turkey in terms of format and design	151
Omarova G., Kenzhegaliyeva M. Teaching Dictionary Skills to Elementary School Students.....	159
Kapisheva M.B. Formation of creative thinking of schoolchildren in artwork lessons based on information and communication technologies	169
Sovetkhanov A., Tashbolatov S., Shynybek N., Ashimkhanov G., Aitbaeva F. Technical methods of teaching types of wrestling in the lessons at the heart of the struggle Qazaq kuresy.....	179
Parimbay G.G., Kerimbaeva R.K. Module «Health» for children of preschool age	186

The world of Abai: education, science, culture and art

Imanbayeva S.T., Mombek A.A. Abai's heritage – the basis for the formation of intellectual personality	192
---	-----

Education, culture and art in the context of national idea «Mangilik El»

Raimkulova A.R. The trends in modality of cultural paradigm and the history of kazakh music.....	197
Beisenbay B., Bilal Sh. The teachings and spiritual rebirth of the great scientist Abu Nasir al-Farabi	203

Rukhany Zhangyru: scientific, educational and cultural space

Khazbulatov A.R. Conceptual approach to the development of thematic areas of the archaeological «Kultobe settlement» park	211
Dauren Zh.B., Abdreimova K.A., Shyrshykbayev S.A., Sadykova D.B., Tashkeev D.S. Methods of teaching national games at physical education lessons of educational institutions.....	218
Sakharbaeva K.S. The syncretic work of Edige Nabiyeu – a traditional performer, master.....	223
Kuzeubai A. U., Amirkhanov K. K. Poetic and musical-structural features of national singing in the songs of the composer M. Eginbayev	230
Altybayeva S.M. Cognitive thesaurus of cultural code: communicative and epistemological aspects	234
Bukeshova S.S., Kerimbaeva R.K. The use of asyk therapy as a remedy against gadgets for children of preschool age	243
Medeubek M.S. Uzbek kobuz and works performed on it	250

We congratulate on anniversary!

Zhanuzakova Sh.I.	257
--------------------------------	-----

Information

International scientific and practical online seminar «Ғұламаға құрмет – ұлылыққа тағзым»	259
Memoria	260
Our authors	262